
WAT WIBE ONS NALAAT...

IN ZIJN BOEKEN

In de boeken die Wibe Veenbaas – samen met anderen – schreef, kwam het gedachtegoed van Phoenix tot leven. In totaal publiceerde hij zo'n tien titels. Wat laat hij na in zijn boeken, wat heb je ervan geleerd en waarin schuilt hun betekenis? Die vragen legden we voor aan de trainers van Phoenix. Zij bespreken hieronder de boeken die nog verkrijgbaar zijn.

Hoe raak ik je aan? (1990)

In 1990 begon ik aan een driejarige reis die door Wibe Veenbaas en Piet Weisfelt een *Opleiding in Professionele Communicatie* was genoemd. Zij waren de begeleiders van de 16 deelnemers die samen de tweede groep vormden die die reis zou gaan maken. Inmiddels, 34 jaar later, zijn de 24 deelnemers van groep 226 begonnen aan die driejarige trip, langs concepten uit Transactionele Analyse, door tal van werkvormen uit NLP, via onderliggende systemische dynamieken, aan de hand van levensverhalen, relatieonderzoeken, familieopstellingen en nog veel, veel meer.

In hetzelfde jaar dat ik startte verscheen ook het eerste boek van de hand van Wibe en Piet: *Hoe raak ik je aan?* Net zoals hun opleiding zou uitdijen tot een veel grotere omvang, zo zijn er na dit debuut nog vele boeken van hun hand gevolgd, zowel van Piet en Wibe samen als van ieder van hen apart. En zij zijn stuk voor stuk de moeite waard!

Hoe raak ik je aan? is een boek over de dans van toenadering en afstand tussen mensen. Over intimiteit met de ander aangaan of tóch maar niet. En in beide gevallen: wat zeg of doe ik dan nádat ik hallo heb gezegd?

In het eerste deel van het boek zijn een aantal concepten uit de Transactionele Analyse door Piet en Wibe heel mooi uitgewerkt, toegepast en via tal van oefeningen vormgegeven. Voor mij als persoon, als begeleider én als TA-liefhebber een bruikbaar werk. Een van de vele kwaliteiten van het boek is de herkenbaarheid: zij weten de theorie zó in letters te vangen dat ik als lezer bij voortdurend voor de vraag gesteld word 'hoe herken ik mezelf hierin?'.

In het tweede deel richten ze zich op misbruik van seksualiteit, als de grenzen van de (professionele) intimiteit geschonden worden. Zowel voor daders en slachtoffers als voor mensen die met hen werken vind ik wat zij toen schreven nog steeds behartenswaardig en heel bruikbaar. Dus ook na 34 jaar is het boek wat mij betreft nog steeds een aanrader...

Sander Reinalda

Op verhaal komen (1994)

'Veel mensen zijn op zoek naar het beginpunt van waaruit zij de verbinding met zichzelf kunnen aangaan. Als je dat vertrekpunt, dat beginpunt niet hebt, kom je nergens.' Het zinnetje staat ergens tussendoor in het boek. Op een onopvallende plek. En hoe vaker ik het lees, hoe meer het binnenkomt.

Op verhaal komen raakt. In de menselijkheid waarmee het is geschreven. De weg van de mens wordt zo zichtbaar in het boek, en ook de weg die Wibe zelf heeft afgelegd licht op. Over zijn eigen schaduw zegt Wibe: 'Mij behoort de schaduw toe en ik vind dat soms lastig en soms een opluchting.' Ik houd van deze zin, en ik word er ook verdrietig

van. Vanwege de herkenbaarheid van deze diepmenselijke worsteling.

Het boek heeft ook betekenis voor mij als trainer, als professional. In het boek vertelt Wibe hoe hij het zelf doet: het gebruiken van verhalen en metaforen in het werken met cursisten of cliënten. En dat doet hij heel precies, gestructureerd. Het is een echt NLP-boek, waarin hij zichzelf heeft gemodelleerd. Ik zou daarom bijna kunnen denken dat het alleen maar een *how-to* boek is.

En dat is het dus niet, in elk geval niet voor mij. In het boek schemert de behoefte aan ontmoeten vanuit diep contact. Het staat in elke beschreven oefening. En het is een oerzin die we zo vaak gebruiken. Contact voor contract. Ik kan hem niet meer vragen of mijn gevoel klopt: dat het daarbij ook voor Wibe ging over contact kunnen maken met de eigen binnenwereld, en de noodzaak om dat ook met en via de ander te doen. Omdat het anders ook gewoon niet gaat.

Het beginpunt om verbinding met jezelf aan te kunnen gaan.

Chris Tils

Persoonlijk leiderschap (1997)

In 1997 schreef Wibe samen met zijn toenmalige compagnon Piet Weisfelt het boekje *Persoonlijk leiderschap*. Vierennegentig pagina's dun, met een belichte regisseursstoel op de cover. De centrale vraag is: welke persoonlijke kwaliteiten stellen een leider in staat om succesvol leiding te geven? Want iedere leider beseft dat niet de kunde, kennis of macht de essentie van het leiderschap vormt, maar diens persoonlijkheid. Een boek voor 'de mens die in zijn werk bereid en in staat is te handelen vanuit de visie dat hij schipper en schip tegelijkertijd is'.

Hoe vaak heb ik Wibe niet op die symbolische regisseursstoel zien zitten en het persoonlijk leiderschap zien belichamen, als (bege)leider van een groep leergierige cursisten? Waar zijn vakmanschap soms op toveren leek – met alle feilloze diagnostiek in één arends blik en magische en soms ook hilarische interventies – lag daaronder een stevig fundament van doorleefde kennis en zelfkennis. Schipper en schip tegelijkertijd.

In *Persoonlijk leiderschap* lees je over deze basis. Voor de startende (bege)leider een handzame en praktische richtingwijzer. Voor de ervaren rotten in het vak een dierbare terugblik op hoe het ooit begon. Want alle boeken die volgden, bouwen op een bepaalde manier op dit boekje voort. Over koers uitzetten en koers behouden gesproken, zowel voor de schipper als voor het schip!

Mirjam Dirkx

Vonken van verlangen (2002)

Als ik naar het plaatje kijk voor op het boek dan reis ik met mijn gedachten naar de verkleedkoffer waar ik zo graag mee speelde. Vol met jurken, schoenen, kettingen, sjaaltjes van mijn moeder en oma. Het gaf mij een vrij gevoel en ik kwam steeds weer tevoorschijn in een andere combinatie; vooral de

schoenen, om daarin te lopen met een grote glimlach. Kijk eens, hier ben ik...

Op het moment dat de dood in huis kwam werd alles anders. Het verantwoordelijkheidsgevoel, zorgen voor het gezin en te dicht bij mijn vader staan zorgden voor een voorwaartse

beweging om de pijn niet te voelen, de tranen niet te huilen van rouw. *Vonken van verlangen* heeft een diepere betekenis voor mij gekregen in de opleiding Systemisch Werken. Ik heb zoveel verzet en strijd gevoeld in deze opleiding. Wilde eigenlijk niet meer komen en steeds kwam ik weer. Wibe liet mij weten vol achter mij te staan, wat er ook gebeurde. De zinnen: 'Maak het niet groter of kleiner, het is al groot genoeg'. 'Als je blijft strijden om je juiste maat aan te nemen, zal je dat moeten bekopen met veel onrust in je lijf'. 'Met het voorwaartse heb je veel bereikt in je leven en dat hoeft niet weg, het achterwaarts leren rusten zal uiteindelijk vertrouwen brengen naast het wantrouwen.' 'Het bevrorene laten smelten, een pittige lijfelijke reis en toch echt de moeite waard.' En zo is het gegaan. Naast de strijd kwam overgave en dit heeft mij persoonlijk en professioneel rijkdom gegeven. Het zal altijd een thema blijven en ik kan nu zoveel meer mildheid ervaren. Ook in mijn trainerschap ben ik weer gaan dansen en spelen en het in vrijheid kunnen bewegen is helend voor mij en uiteindelijk ook voor mijn omgeving.

Anca Poll

De Maskermaker (2006)

*Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack in everything
That's where the light gets in*

Leonard Cohen

Als ik het boek in mijn handen neem en mijn ogen over de cover laat glijden, glimlacht de engel van Chagall haar hemelsblauw mysterie. Het blauw van deze kunstenaar is als een venster naar een grotere ruimte. Wibe noemde het vaak 'de grotere ruimte die zich opent in de trilling van de ontmoeting'. 'Leer kijken naar de primaire bewegingen die mensen maken: een licht optrekken van de energie, een onmiskenbare beweging naar voren, het stokken van de adem... Instinctief vertellen ze een verhaal dat vanuit de diepte van hun wezen opborrelt. Zoals de achtergelaten jongen van de nachtzwaluw na enkele weken van aansterken instinctief hun ouders achternavliegen naar

Afrika, zo roepen onze maskers ons om antwoord te geven op wat we hebben aangetroffen.' Zinnen, woorden, verhalen, die me regelmatig binnenvallen als ik voor de groep sta.

De Maskermaker werd twee keer geschreven, vertelde Wibe. Een keer vanuit de pijn, de tweede keer vanuit de parel. De zes maskers, karakter-

stijlen, overdekken de krassen op onze ziel en vertegenwoordigen tegelijk speciale talenten, die als goudstof uit de breuklijnen van onze verhalen oplichten. Het insluiten van wond en wonder is een belangrijke interventie om te leren bewegen in elk van de zes stijlen en deze met elkaar te verbinden.

Wietske Jansen Schoonhoven

Het helende verhaal (2012)

*'Maar vergeet nooit,
zij wezen je de weg'*

Met die zin eindigt het verhaal van de robbenjacht. Dit verhaal, dat ook in het boek *Het helende verhaal* staat, is een verhaal dat Wibe zo graag vertelde. Het verhaal geeft plek aan hoe we allemaal verliezen, navolgen, doorgeven. En het staat stil bij wat een klus het is om het leven aan te nemen. We staan in ons leven op de schouders van de mensen die ons voorgingen, zo is het.

Het is meer dan 17 jaar geleden, ik kom de ruimte binnen op Nieuwegracht 16 en ben 25 jaar. Ik ga in de kring zitten. Wibe zit voor de groep en opent de workshop *Persoonlijk leiderschap* met het doen van zijn verhaal. Ik zit daar met open mond te luisteren en parallel daaraan zit ik een mum van tijd bij mijn pake thuis op de bank. Spijbelend van school luisterde ik uren achtereen naar zijn verhalen over zijn leven, een belangrijke uitweg voor mijn gevoel van eenzaamheid in die tijd.

Ik ben die dagen bij Wibe een soort Alice in Wonderland, wat gebeurt hier allemaal? Mensen buigen, zeggen poë-

tische zinnen die door Wibe worden voorgezegt, helende tranen komen keer op keer voorbij. En bij alles voel ik: hier zijn de dingen voor mensen rond aan het komen. Op mijn beurt gaat het over waarom ik mijn diploma's maar niet haal: 'Je hebt succesangst, je moet leren aannemen dat je je geluk mag vastpakken en je talent mag leven, juist ter ere van iedereen in je geschiedenis die niet meer leeft.' Het zaadje werd geplant in mij, de kracht van helende verhalen vertellen, uitnodigen en van binnen beleven is magisch. En het opent paden voor mensen die gesloten leken.

Wibe leefde ook die twee dagen het boek *Het helende verhaal*, het boek waarin de kracht van verhalen in therapie, coaching en training wordt uitgewerkt. Hij vertelde verhalen en werkte met metaforen, zodat ze een toegang werden tot de verborgen kamer in ons persoonlijk verhaal. Na die twee dagen ging ik op pad, een pad dat leidde tot werken met helende verhalen; naar het voorbeeld van Wibe en Joke, met wie hij het boek schreef. Dat ik dat nu dagelijks bij Phoenix Opleidingen mag doen is een groot geschenk. Ze hebben me de weg gewezen.

Jaron Reisman

De tekens verstaan (2017)

De tekens verstaan is voor mij het belangrijkste boek op het gebied van leiderschap. Leiderschap begint vooral bij mijzelf. De tekens in mijzelf leren verstaan, zodat ik antwoord kan geven op dat wat zich aandient. Ik pak dit boek regelmatig op, omdat het mij steeds nieuwe inzichten geeft over leiderschap en de leerweg die wij als leider moeten volgen.

'De eenvoud van een verbonden leider ligt in het afgestemd zijn op de wetten van de grote ordening en de bereidheid deze door te laten klinken in de kleine dingen van alle dag'

Deze zin raakt mij het meest, ze geeft de essentie weer hoe ik iedere dag wil beleven. Wibe Veenbaas was voor mij een leermeester in de wereld die schuilgaat achter het ambacht van verbindend leiderschap.

Dat vuur geef ik met trots door in de masterclass met dezelfde titel: *De tekens verstaan*.

Karin Sturkenboom

Passe-partout (2019)

Een plek om je plek te vinden. Ik had geen idee wat dat betekende toen ik aan de driejarige begon. En dan ook maar gelijk bloed-eerlijk; ik kan niet zeggen dat ik alle boeken van Wibe van A tot Z toen gelezen heb. Zeker in het begin van de driejarige kwam ik er soms maar lastig doorheen. De diepte van de teksten kon ik nog niet altijd helemaal vatten. Mijn leerweg ging van 'laat het me begrijpen, dan kan ik het pakken' naar 'laat het me ervaren, dan kan ik het verstaan'. Dat je theorie ook kunt belichamen, dat er voor elke menselijke ervaring een ontwikkelkader is... dat is oneindig fascinerend.

Gaandeweg leerde ik het grote veld en de witregels verstaan. Passe-partout werd mijn bijbel. Compact en op de grond, zonder de diepte, gelaagdheid, en het ongrijpbare van het vak te verliezen. Doorleefd.

Eén blik op het thema dat me bezighoudt op een trainingsdag of met een cliënt, of in mijn eigen leven, is genoeg om me er van binnenuit weer mee te verbinden. En het leuke is, dat er dan telkens weer iets nieuws oplicht. Zo reist het mee met waar ik me als mens en begeleider bevind.

Als je het jezelf toestaat, biedt dit boek je een onuitputtelijk leerlandschap, in jezelf en in het ambacht. Wat steeds weer leidt tot

onverwachte ontmoetingen met jezelf. Dat is groots in het leerling en leermeester zijn. De vensters op leren als gids op de weg. Ze omhullen het veld waar het 'van waaruit' en het 'waartoe' samenkomen.

Zo is dit boek, voor mij, misschien wel de sluitsteen van zijn levenswerk. Een uitnodiging en meesterstuk in zichzelf.

Diecke de Wit

